FRANCISCO DE ZAMORA, UN VIATGER A L'EMPORDÀ FA DOS CENTS ANYS

Fa dos segles eren poques les persones que creuaven aquestes terres, els viatgers. Un d'ells va ser Francisco de Zamora, un funcionari de Castella-la Manxa, que va traspassar la comarca empordanesa entrant per Sant Llorenç de la Muga, recorrent setze poblacions i sortint per l'Escala, camí de Torroella de Montgrí

HISTÒRIA

Josep Maria Bernils
CRONISTA OFICIAL DE FIGUERES

DIARI DE GIRONA

El riu Muga, un dels que creua la comarca i un element que va remarcar el viatger.

Actualment la població de Figueres i la seva comarca es veuen continuament creuades per milers de turistes de totes les nacionalitats. Però fa dos cents anys eren molt poques les persones que passaven per aquests terres. Tenim la visió del viatger **Francisco de Zamora,** que va traspasar-les ara fa dos cents anys i en la seva descripció explica coses molt interessants d'aquell temps.

Havia iniciat el recorregut a Sant Celoni i va entrar a la comarca empordanesa per Sant Llorenç de la Muga. En va recórrer un total de setze pobles i va marxar per la població de l'Escala, camí de Torroella de Montgrí i Palafrugell. En aquesta passejada va escriure un interessant diari el qual és una valuosa informació sobre la comarca. El seu text va romandre inèdit fins l'any 1973 en que fou publicat amb curiosos comentaris.

Francisco de Zamora (1575-1812) era natural de Villanueva de la Jara, a Castella La Manxa. Fou funcionari judicial i va ser alcalde del crim a l'Audiència de Barcelona. Del 1785 al 1790 va efectuar una sèrie de viatges per terres catalanes. Aquest recorregut el va iniciar el 22 de gener del 1790. Explica que va entrar a la comarca per Sant Llorenç de la Muga, procedent de Banyoles, i escriu que era un poble entre mig de grans muntanyes, amb restes d'una fortificació arruïnada, un hospital abandonat, una església antiga, quatre telers de mitges de cotó i una font d'aigua medicinal excel·lent per instruccions cutànies. Allà va creuar el riu Muga i es va dirigir a La Vajol, passant per

«Va destacar el pas de tres rius a la comarca, la Muga, el Fluvià i el Ter i dos monuments, el Castell de Sant Ferran i la foneria de Sant Llorenç»

Darnius d'on diu que hi havia teixidors de llí i la casa acomodada dels Massot, que era un cavaller. Va seguir per Agullana, on va veure una església antiga, i d'allà cap a La Jonquera, creuant per les muntanyes plenes de sureres. Diu que en aquest poble hi havia un sol carrer, que s'estava fent l'església nova, que la principal collita del poble era el suro i que es criaven porcs, ovelles i cabres. Hi havia una fonda, una fleca, una carnisseria i un molí fariner. D'allà va anar a veure el castell de Bellgarde. Tot seguit es va dirigir A Figueres i escriu que s'estava refent la carretera reial que era més estreta que la francesa que havia vist a La Jonquera i en la qual s'hi posava poca pedra, que era molt petita, i que el pont de dos ulls sobre el Llobregat li va semblar que estava be. Va passar per Pont de Molins, per Hostalets, que diu que estava format per un grup de vuit pobles, i va arribar a Figueres. El primer que va veure admirat fou la fortalesa del castell, la qual va recórrer tota ella i es va assabentar de la seva història. En fa una explicació de la seva construcció en el 1752 i de la magnífica vista que des de allà es dominava sobre tota la comarca. Diu que en les seves obres ja s'hi portaven gastats 40 milions de rals i que havia posat en moviment a la vila de Figueres tan assolada amb les guerres anteriors. Afirma que allà a dalt la vista era magnífica i que en les terres de la comarca es cultiven copioses varietats de fruites, llegums, vi i oli, entre altres productes.

Tres rius per la comarca

Considerava destacat a la comarca el pas de tres rius, com eren la Muga, el Fluvià i el Ter, i explica sobre els dos monuments que considerava recomanables visitar-los: el castell de Sant Ferran de Figueres i la reial foneria d'armes de Sant Llorenç de la Muga. Sobre la comarca diu que hi faltava gent i que no n'hi hauria fins que hi haguessin algunes fàbriques a tots el seus pobles. A Figueres esmenta que només hi havia 8 teneries i 2 fàbriques de sabó. Que els seus carrers estaven bruts, que es tractava d'empedrarlos, que es notaven dos eixamples urbans i que quedaven poques restes de les serves muralles. Que era un poble en el qual s'hi jugava molt, que es feia molt de contraban, especialment de diners. El dia següent va tornar a pujar al castell, va donar una volta per fora de la muralla i va baixar a les mines del seu subsòl. Deia que a la fortalesa encara calia gastar vint milions de rals més per tal de quedar respectable, però que era conquistable i que, per regular-ho, caldria aplanar els monticle de mas Gaiolà i el lloc de les Pedreres. De retorn a Figueres va pujar al campanar de l'església de San Pere on exposa que va veure la figura irregular de la vila i una formosa vista sobre la comarca, des dels Pirineus al Montseny. Sobre l'església va escriure que no tenia res de particular. Va visitar la casa de l'Ajuntament que, afirma, era nova i capaç i allà va veure el quadre del casament del rei Felip V amb la princesa Maria Lluïsa Gabriela de Savoia que havia tingut lloc a Figueres el 3 de novembre del 1701. Tot seguit explica la visita que va fer a l'edifici de l'Hospital que hi havia al carrer Nou, avui plaça Dr. Ernest Vila, el qual considerava que estava ben dotat i administrat i en el qual va observar diversos quadres de benefactors. Que tenia una bona situació, ventilació i horta. Seguidament comenta la inscripció que hi ha a la façana d'una casa del carrer de Girona on es llegeix "posada del Senyor Rei" i el convent que tenien els frares franciscans, a final del avui carrer de La Jonquer Sobre la vila de Figueres escriu qu s'hi practicava el joc de la pilota, i que hi habitaven molt de menes trals.Després d'aquesta descripció el dia 24, va marxar cap a Vilaber tran, on explica l'església i el claus tre. Allà va veure el ball que anom naven del contrapas i de la sardar Tot seguit va anar a Peralada, per camins que diu que eren abando nats, on va admirar el palau del comte que era un bon edifici però que estava en part enrunat. Tamb va veure el convent del Carme i el de Sant Domingo i l'hospital. Car de Llançà, va passar per Vilaman cle, Rabós i Garriguella i va admi la muntanya de Sant Pere de Rod De Llançà diu que hi havia un pe estany que s'omplia d'aigua del m i que a vegades inundava les hor tes, en les qual s'hi criaven molt d cigrons. També va veure unes exc vacions a la cala de la Farella per de buscar carbó de pedra. Va puj al monestir de Sant Pere de Rode

La continuïtat del seu camí va seguir per Selva de Mar, que diu que era un poble en mala ventila ció. Que els seus productes eren vi i l'oli i que tenia una fàbrica d'a guardent. Tot seguit passà pel Po de la Selva, on encara hi havia po sat tres canons a l'entrada del po ble, per Cadaqués, on destaca la seva producció de vi que d'excep cional qualitat, per Roses que era un poble amb pocs arbres i tanca dins el recinte de la plaça forta, p Castelló d'Empúries, de la qual d que hi havia hagut famoses fàbri ques de llana, per continuar de n fins a Figueres, el dia 28. Alhora e plica sobre el seu mercat dels di jous del qual diu que, considera, era el mes poblat de Catalunya. Que durava hores i amb una bon distribució de productes: alls, pes salada, gèneres de metall, moca dors de seda i pintats, olis, aiguar dents, etc..

D'aquí va tornar el mateix dia a Castelló d'Empúries, on exposa la grandiositat arquitectònica de la seva catedral, l'hospital que era gran però arruïnat, la Casa de la Vila que era antiga, el convent de Sant Domènec, els altres conven que la vida religiosa de la poblac constava de 26 capellans, alguns d'ells ben dotats. El dia següent, 29, va sortir el dia següent cap a l'Armentera, va seguir cap a Sant Pere, Sant Martí d'Empúries i L'E cala, amb les seves diverses emb cacions i que comerciaven l'anxo Tot seguit va marxar per Torroell camí de Palafrugell.

Diari de Girona. 31/05/09